

- A mai magyar nyelvújítás néhány kérdése

- Lásd részletesebben:

http://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/2011_0001_536_MagyarNyelv/ch31s04.html

- Nyelvújítás

Az alkalmazott nyelvtudomány ága, amely a nyelvhelyesség elvei alapján a nyelvi műveltség terjesztésével igyekszik segíteni a nyelv egységes fejlődését, a zavartalan anyanyelvi kommunikációt.

- Nyelvújító

Olyan nyelvész szakember, aki ismeri és alkalmazza a tudományos módszereket, leíró nyelvtanok vagy stilisztikák írója, anyanyelvi szótárak szerkesztője, a szókincs és a nyelvtörténet kutatója.

- Naiv nyelvújítás

A nyelvet beszélők ismereteiket, tapasztalataikat, elképzeléseiket kellő tudományos összehasonlítás és elemzés nélkül tételesen is megfogalmazzák.

- Nyelvi babonák

- A nyelvújítás feladatai 1.

A nyelvre irányuló feladatok

- diagnózis: Tudományos felméréssel megállapítja az élő nyelvhasználatot (hangalak, szerkezet, jelentés, stiláris érték). A diagnózisban bizonyos gyakorisági mutatók jelennek meg, de ezek önmagukban nem döntenek el, hogy az alkalmazott forma a helyes.

- 2.

- értékelés: A norma szempontjából megítéli az újonnan keletkező nyelvi jelenséget, eldönti, hogy szükséges-e, beleillik-e a nyelvi rendszerbe, stb. Ennek eredményeként ellenzi vagy javasolja használatát.

A jó nyelvújító nem dogmatikus, elfogadja a szükséges és indokolt változásokat. Például az ikes ragozásnak ma már nincs funkciója nyelvünkben ezért bizonyos iktelen formák kizárólagos használatúvá váltak, senki nem mondja azt, hogy *én enném egy kis kenyeret*, pedig ez lenne a szabályos ikes alak. Inkább azt mondjuk: *én ennék egy kis kenyeret*. Ez ellen nem küzd ma már a nyelvújítás. A köznyelvben E/1. személyben mégsem mondhatjuk az iktelen formát: *eszek*, mert a nyelvhasználat az *eszem* formát tartja igényesnek.

- nyelvbővítés: Gazdasági-társadalmi fejlődéssel, változással együtt jár a szókincs bővülése (az új jelenségeknek magyar nevet kell adni).

- A beszélőre irányuló feladatok

- ▶ anyanyelvi ismeretterjesztés: Az általános nyelvi műveltségbe beletartozik a köznyelv és a többi nyelvhasználati forma (kód) ismerete, megkülönböztetése, alkalmazási tudnivalói. Az anyanyelvi műveltség az alapja az idegennyelv-tanulásnak is.
- ▶ önálló eligazodás, állásfoglalás: Ennek az az értelme, hogy az ösztönös nyelvérzéklet tudatos nyelvérzékké alakítsa. A kommunikációs konfliktusok önálló megoldása a sikeres élet egyik alapfeltétele.
- ▶ az igényesség fölkeltése: A kifogástalan, példamutató, szép írásművek és beszélők megismertetése, mintegy igazodási pontként való bemutatása. Az olvasás erősíti a nyelvérzékletet, segíti a szókincs bővülését, növeli a fantáziát, a vizuális forma bevési, s ezzel javítja, biztosabbá teszi a helyesírást.

▶ A változó nyelv

Minden nyelv élete változások láncolatából áll.

Változik a hangrendszer, a jelentés, a szerkezet, legfeltűnőbbben pedig a szókincs.

A nyelvi változás, ha szükséges, ha hasznos fejlődésnek tekinthető. Ellenkező esetben romlásról van szó.

- ▶ Néhány konkrét, napjainkban megfigyelhető változás
- ▶ Nyelvromlás?

Ennek ellenére nem helytálló az a vélekedés, hogy nyelvünk régebbi állapotához képest az elmúlt évszázadban romlott volna, hiszen a mai magyar nyelv is alkalmas a pontos, érzékletes kifejezésre, a zavartalan kommunikációra, a szépirodalom és a szaktudományok művelésére.